

Άρθρο/έρευνα της μαθητικής ομάδας Αγωγής Υγείας του 3^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών, στην ημερίδα Αγωγής Υγείας που διοργάνωσε η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία (ΚΕΚΥΚΑμεΑ) και τη Σχολή Γονέων Νομού Πέλλας. Τα πρακτικά της ημερίδας δημοσιεύτηκαν σε τόμο με τα στοιχεία: Κιουρτσής,Κ., επιμέλεια (2006). *Συμπεριφορές και προκαταλήψεις απέναντι στους γραπτούς και στους άγραφους κανόνες του Σχολείου, της Οικογένειας και της Κοινωνίας*. Έδρα: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας-Τομέας Αγωγής Υγείας. ISBN : 960- 9169-0-9.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ, ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ Ή ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Αγελάρη Αλεξάνδρα
Αγιαννίδου Κατερίνα
Δημησίδου Μαρία
Ζγουρούδη Ισιδώρα
Θεοχαρίδου Ραφαέλα
Καβαλίδου Στέλλα
Κεσανίδου Ελένη
Κενζακίδου Ελίνα
Κουβάτσης Στάθης
Κουτσοκώστα Κωνσταντίνα
Κουτσοκώστας Γιώργος
Λιάπη Ευανθία
Μαραντίδης Γιώργος
Μικικούδη Ζαχαρένια
Μουρζίδης Νίκος
Νταλής Αριστείδης
Ντεμερτσίδου Ντιάνα
Πετσούδη Γεωργία
Σαρίδου Μιλαΐδη
Σπανός Γιώργος
Τσομπανίδου Κατερίνα

Στην εξαμελή ομάδα που επεξεργάστηκε τα δεδομένα σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή συμμετείχαν οι μαθήτριες:

Αγελάρη Αλεξάνδρα, Δημησίδου Μαρία, Ζγουρούδη Ισιδώρα, Θεοχαρίδου Ραφαέλα, Ντεμερτσίδου Ντιάνα και Σαρίδου Μιλαΐδη.

Επεξεργασία αποτελεσμάτων

Επιλέξαμε ως θέμα της έρευνάς μας το κάπνισμα γιατί θεωρούμε πως η βλαβερή αυτή κοινωνική συνήθεια είναι αρκετά διαδεδομένη στο σχολείο μας. Θελήσαμε, λοιπόν, με το ερωτηματολόγιο που συντάξαμε να μάθουμε το ποσοστό διάδοσής του μεταξύ των συμμαθητών μας, καθώς και κάποιους παράγοντες που πιθανότατα προκαλούν ή επαυξάνουν αυτή τη συνήθεια.

Συγκεκριμένα, αν και σε ποιο βαθμό το κάπνισμα ξεκινά ως πράξη μίμησης κάποιων προτύπων από τους μεγαλύτερους, όπως οι γονείς κλπ. (βλ. ερωτηματολόγιο) ή ως μέσο κοινωνικοποίησης (φίλοι-παρέα) και ένταξης του εφήβου σε μια παρέα, τι θεωρεί ένας έφηβος ότι θα του προσφέρει το τσιγάρο ώστε να το αρχίσει και σε ποια ηλικία περίπου και ποιο ρόλο παίζει η απαγόρευση ή έμμεση ενθάρρυνση του άμεσου περιγυρού του στην τελική του απόφαση.

Στο ερώτημα 5 υπήρχε μια επιφύλαξη από το συνεργάτη καθηγητή μας κατά πόσο οι απαντήσεις των συμμαθητών-τριών μας θα είναι αληθινές. Αποφασίσαμε όμως να τη συμπεριλάβουμε, πιστεύοντας ότι με την κάλυψη της ανωνυμίας αλλά και τη δική μας συνδρομή οι απαντήσεις θα αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα. Από τη μελέτη λοιπόν των στοιχείων προκύπτει ότι το 25% περίπου των μαθητών-τριών του γυμνασίου μας καπνίζει. Και μάλιστα ενώ ξεκινά από ένα ελάχιστο ποσοστό στην Α΄ Γυμνασίου εκτοξεύεται κοντά στο 40% στην Γ΄ Γυμνασίου, τα κορίτσια της οποίας υπερτερούν σαφέστατα από τα αγόρια πάνω από 10 ποσοστιαίες μονάδες (βλ. πίνακα 2). Ίσως βέβαια όλοι αυτοί οι συμμαθητές μας να μην καπνίζουν συστηματικά τόσο για κοινωνικούς (π.χ. απαγόρευση) όσο και για οικονομικούς λόγους, η ουσία όμως είναι ότι είναι ήδη υποψήφιοι συστηματικοί καπνιστές για την ενήλικη ζωή σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τους υπόλοιπους. Εμείς κρίνουμε ότι το ποσοστό είναι εξαιρετικά υψηλό για το νεαρό της ηλικίας, αν συνυπολογίσουμε ότι στο γυμνάσιό μας συστεγάζεται και αθλητικό τμήμα, που μειώνει το ποσοστό των καπνιστών για ευνόητους λόγους.

Όσον αφορά τη μελέτη των επιμέρους ερωτημάτων: από το ερώτημα 1 προκύπτει πως η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών-τριών είναι ενδεχομένως παθητικοί καπνιστές αφού στις περισσότερες οικογένειες καπνίζουν από 1 έως 4 άτομα. Το ότι είναι χαμηλά τα ποσοστά των οικογενειών στις οποίες καπνίζουν πάνω από 4 μέλη ίσως έχει να κάνει και με το γεγονός ότι είναι λιγότερες σήμερα οι πολυμελείς οικογένειες σε σχέση με παλαιότερες εποχές, καθώς και ότι η συνήθεια του καπνίσματος είναι πιθανότατα πιο σπάνια στις γιαγιάδες και στα μικρότερα αδέρφια. Πάντως αυτές που φαίνεται να επηρεάζονται από το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον είναι οι μαθήτριες. Το ποσοστό των οικογενειών στις οποίες δεν υπάρχει κανένας καπνιστής είναι 35% για τις μη καπνίστριες ενώ μόλις 12% για τις καπνίστριες.

Από το ερώτημα 2 προκύπτει σαφέστατα πως η κατηγορία που επιδρά περισσότερο από κάθε άλλη στη διάδοση του καπνίσματος στους εφήβους είναι οι φίλοι-παρέες. Ακολουθούν οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και τελευταίοι έρχονται οι επώνυμοι από το χώρο του θεάματος-ακροάματος (βλ. γραφήματα 3-6).

Από το ερώτημα 3 προκύπτει πως η πλειοψηφία των μαθητών εκτιμά πως οι γονείς τους αν μάθαιναν πως καπνίζουν θα επέλεγαν τη συζήτηση ως μέσο πειθούς για την επίλυση του προβλήματος, ένα σημαντικό ποσοστό προβλέπει σύγκρουση, λίγοι είναι οι γονείς που θα συμβουλευόνταν ειδικό και πάντως ελάχιστοι αυτοί που θα αδιαφορούσαν (βλ. γραφήματα 3-6).

Στο ερώτημα 4 ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως οι μη καπνιστές μαθητές-τριες θεωρούν πως οι συνομήλικοί τους που καπνίζουν το κάνουν από ανάγκη για να δείξουν ότι μεγάλωσαν και δευτερευόντως από περιέργεια (βλ. πίνακες 1 και 2). Οι καπνιστές από την άλλη υποστηρίζουν ότι καπνίζουν χωρίς λόγο ή από περιέργεια και πάντως λίγοι παραδέχονται ότι το κάνουν για να το «παιξουν» μεγαλύτεροι (βλ. πίνακες 1 και 2).

Από τις απαντήσεις στο ερώτημα 5, πέρα από το ποσοστό καπνιστών-μη καπνιστών (βλ. πίνακα 3), συνάγεται ακόμη ότι οι καπνιστές αυξάνονται όσο αυξάνει η ηλικία (βλ. γραφήματα 1 και 2).

Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα 6 η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών-τριών (πάνω από το 75%) δεν μπήκε στον κόπο να γράψει κανένα χαρακτηρισμό (σχόλιο του συνεργάτη καθηγητή μας: ίσως ευθύνεται η πληθώρα ασκήσεων “κλειστού τύπου” που βομβαρδίζουμε τους μαθητές σε βάρους των ασκήσεων ανάπτυξης, με αποτέλεσμα οι μαθητές να «βαριούνται» να γράψουν έστω και ένα επίθετο, αλλά και όταν το κάνουν αυτό κατ’ εξαίρεση να είναι ορθογραφημένο). Άλλοι πάλι επιδόθηκαν σε σχόλια του τύπου «αυτό που κάνουν δεν είναι σωστό», «δάσκαλε που δίδασκες», «Ας κοιτάξουν τα χάλια τους» κοκ ή του τύπου «καλά κάνουν γιατί κατανόησαν το λάθος τους και θέλουν να μας προστατέψουν». Το μικρό ποσοστό (λιγότερο

από 20%) που έδωσε χαρακτηρισμούς χρησιμοποίησε μια πλούσια συλλογή επιθέτων αδύνατο να ταξινομηθεί.

Από τους θετικούς χαρακτηρισμούς κυριάρχησε το: προστατευτικοί (10), ενώ ένας τους χαρακτήρισε λογικούς. Από τους αρνητικούς χαρακτηρισμούς πιο συχνοί ήταν οι: υποκριτές-ψεύτες (8), ηλίθιοι (7), ανεύθυνοι (6), σπαστικοί (6), επιπόλαιοι (6), πειστικοί (6), εξαρτημένοι (3), ανισόρροποι (2), γελοίιοι (2), ντεμοντέ (2). Πάρα πολλοί ήταν οι χαρακτηρισμοί που εμφανίστηκαν από μια φορά όπως ανεγκέφαλοι, αφελείς βαποράκια, άμυαλοι, αναίσθητοι, στόκοι, ψώνια, απaráδεκτοι, διπρόσωποι, επιδειξίες, βλάκες, μαλάκες, ξερόλες, έξυπνοι, χαιβάνια και νοητικά καθυστερημένοι. Αξιοσημείωτο είναι το φαινόμενο πως τους πιο υβριστικούς χαρακτηρισμούς τους έγραψαν οι καπνιστές-τριες μαθητές-τριες (βλ. γράφημα 10).

3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων

- 31/01. Ενημέρωση όλων των τμημάτων της Γ΄ Γυμνασίου για την επικείμενη διεξαγωγή του προγράμματος με τίτλο «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά την ποιότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και δηλώσεις συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μαθητών/τριών.
- 21/02. Πρώτη συνάντηση με τους ενδιαφερόμενους μαθητές/τριες, γνωριμία και ορισμός ομάδων εργασίας. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων Γ₁, Γ₂ και Γ₅ επέλεξαν τη διερεύνηση «της ποιότητας της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο το σπίτι και την κοινωνία».
- 02/03. Συζήτηση για τον ορισμό του θέματος της ομάδας εργασίας. Προτάθηκαν τα σχετικά με το κάπνισμα, το αλκοόλ, τη φιλία και την αντίδραση στην προσβολή. Κατατάχτηκαν κατά σειρά προτίμησης με τη σειρά που προαναφέρθηκαν.
- 07/03. Έπειτα από συνενόηση με τον υπεύθυνο του προγράμματος επιλέχθηκε προς διερεύνηση το ερώτημα «Η συνήθεια των μαθητών και μαθητριών να καπνίζουν, σχετίζεται με αντίστοιχη συνήθεια των γονιών τους να καπνίζουν ή να μην καπνίζουν;» Συζητήθηκαν στη συνέχεια οι στόχοι της έρευνας καθώς και τα ερωτήματα που πρέπει να περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων ανέλαβαν τη σύνταξη διαφορετικών ερωτηματολογίων που θα πρότειναν στην επόμενη συνάντηση.
- 14/03. Παρουσίαση και συζήτηση των προτεινόμενων ερωτηματολογίων. Τελική δημιουργία του πιο πρόσφορου ερωτηματολογίου για τη διεξαγωγή της έρευνας.
- 30/03. Οργάνωση της ερευνητικής διαδικασίας. Αποφασίστηκε η έρευνα να συμπεριλάβει το 50% του μαθητικού δυναμικού. Για να είναι τυχαίο το δείγμα, το ερωτηματολόγιο θα μοιραζόταν σε ένα μαθητή/τρια κάθε θρανίου και συγκεκριμένα αυτόν/ην που κάθεται στη δεξιά πλευρά. Κάθε μαθητής/τρια της ομάδας ανέλαβε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σε ένα τμήμα από τα δεκαέξι του σχολείου, ενώ πενταμελής ομάδα μαθητριών ανέλαβε το συντονισμό της διαδικασίας, τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και τη στατιστική τους επεξεργασία.
- 06/04. Διεξαγωγή της έρευνας σύμφωνα με τον προαναφερόμενο προγραμματισμό. Η πενταμελής ομάδα με την προσθήκη ενός επιπλέον μέλους ανέλαβε την επεξεργασία των δεδομένων, τη διατύπωση των συμπερασμάτων της έρευνας σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή, καθώς και την ηλεκτρονική παρουσίαση της έρευνας.
- 13/04. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας στο σύνολο της ομάδας εργασίας, τελική διαμόρφωση και επιλογή των μαθητριών που θα αναλάβουν την παρουσίασή της στην ημερίδα της 10^{ης} Μαΐου στην Έδεσσα.